

ר' עובדיה מברטנורא

כּו' ודמיהם יפלו עם שאר הנכסים לבדק הבית. דסבר סתם הקדש לבדק הבית ואפילו במידי דחזי למזבח, אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח, שהמקדיש תמימים לבדק הבית אין נפדים אלא למזבח, והדמים יפלו לבדק הבית: ויביא בדמיהן עולות. קסבר מידי דחזי למזבח מסתמא למזבח אקדשינהו, הלכך זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות, אבל הן עצמן אין קרבין שלמים, דהמקדיש נכסיו דעתו שיהיו כולם לגבוה, הלכך בהמות שראויות לקרב עולות יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות, דכיון דראויות למזבח חלה עליהן קדושת מזבח, ואפילו על הנקבות שאין גופן ראוי למה שדעתו להקדישן, כיון דלשם קרבן מיהא חזיין, לא חל עליהן קדושת בדק הבית, ויביא בדמיהם עולות: שהמקדיש בפירושו. שאמר בהמה ונכסי להקדש. דכיון שהפרישן והבדילן זו מזו ואעפ"כ לא אמר בהמה למזבח ונכסי לבדק הבית, ש"מ דדעתו היה שבין בהמה ובין נכסיו הכל ילך אל מקום אחד. אבל המקדיש סתם כל נכסיו, דעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי. והלכה כר"ע: ח יינות שמנים וסלתות. שהן ראויים

עולות ימכרו לצרכי עולות - למי שצרכים בהמות לעולות, ונקבות שאינן ראויות לעולות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן של אותן הבהמות יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית משום שלדעתו סתם הקדשות לבדק הבית, ואפילו בדברים הראויים למזבח, אולם שדבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח, לכן נמכרים לצרכי מזבח ודמיהם יפלו לבדק הבית.

רבי יהושע אומר: זכרים עצמן יקרבו עולות ואין למכור אותם, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית שהוא סובר שכל דבר הראוי למזבח, מן הסתם הקדישו כולו למזבח, לכן הראוי ליקרב עולה יקרב עולה, ונקבות שאינן ראויות לעולה, ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות.

רבי עקיבא אומר: רואה אני את דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע, שרבי אליעזר השנה את מדתו - קבע הלכה שווה לכולם, שכולם לבדק הבית, או הם או דמיהם, ורבי יהושע חלק שהבהמות למזבח ושאר נכסים לבדק הבית, ואף בהמות חילק בין זכרים לנקבות.

אמר רבי פפאי: שמעתי בדברי שניהן - כדברי רבי אליעזר וכדברי רבי יהושע, שהמקדיש בפרוש כגון שאמר: "בהמותי ונכסי להקדש" - בדברי רבי אליעזר שכיוון שפירש כל אחד בפני עצמו, ואף על פי כן לא אמר בהמותי למזבח ונכסי להקדש, משמע שדעתו שהכל ילך למקום אחד. והמקדיש סתם כגון שאמר: "כל נכסי להקדש", בדברי רבי יהושע שהמקדיש סתם דעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי:

משנה ח

המקדיש נכסים סתם למקדש והיו בקו דברים ראויין על גבי המזבח, כגון: יינות, שמנים ועופות, רבי אליעזר אומר: ימכרו לצרכי אותו המין לאותם

ר' עובדיה מברטנורא
למנחות ולנסכים: ועופות.
תורים ובני יונה: ר' אלעזר.
גרסינו, ולא ר' אליעזר, ושעמא
דר"א מפורש בירושלמי,
דכתיב (ויקרא כ"ב) לכל נדריהם
ולכל נדבותם אשר יקריבו לה'
לעולה, כל מה שהם נודרים
ומתנדבים מדברים אשר
יקריבו לה' אפילו יינות שמנים
וסלתות יהיה לעולה, יכול
קריב בדמיהן עולת העוף, או
אם הקדיש עוף יקריבו עולה,
ת"ל (שם) בבקר בכשבים
ובעזים, הא אינו מקריב בכל
מה שהתנדב אלא עולת בהמה
בלבד: ט משערין את
הלשכה. פוסקים שער ליינות
שמנים וסלתות, שיעמוד זה
השער שלשים יום. ולוקחים
בכל יום ממוכרי יינות שמנים
וסלתות מה שהן צריכין באותו
הסכום שפסקו, ואם נתייקר
המקח אין מוסיפים דמים, ואם
הוזל לוקחים לפי הוזל: המקבל
עליו לספק סלתות. בימות
קציר חטים ובצירת ענבים
ומסיקת זיתים היו הגוברים

אנשים הצריכים יינות ושמנים לנסכים, או עופות
לקרבן, וַיָּבִיא בְּדַמְיָהּ עוֹלוֹת²⁵, וְשֹׁאֵר נְכֹסִים
יָפְלוּ לְבִדְק הַבַּיִת:

משנה ט

אחת לשלשים יום, משערין את הלשכה -
קובעים את המחירים ליינות, שמנים וסלתות
שתשלם הלשכה לספקים.
כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע סאים
בסלע, ואחר כך התייקרו ועמדו משלש סאים
בסלע - יספק מארבע כפי השער שפסקו
בתחילה. אם קיבל עליו לספק סלתות משלש סאים
בסלע, ואחר כך הוזלו ועמדו מארבע - יספק
מארבע כשער הזול, שיד הקדש על העליונה.
ואם התליעה סלת - נתמלאה תולעים, ואפילו
לאחר שמסרה לגזבר - התליעה לו וצריך לספק
סולת אחרת, ואם החמיץ יין - החמיץ לו.
ואינו מקבל את מעותיו מידי הגזבר, עד שיהא
המוזבח מרצה שיעלה לרצון על המזבח. הלכך אם
החמיץ היין או התליעה הסולת, אחריותם על
הספקים:

מקדימים מעות לחנוני והיה החנוני מקבל עליו לספק יינות שמנים וסלתות כל השנה. ואם היו אז
נמכרים ד' סאין בסלע והוקרו ועמדו ג' סאין בסלע, צריך ליתן ד' סאין, דהקדש קונה בכסף,
דכתיב ונתן הכסף וקם לו. ואם קבל לספק ג' סאין בסלע והוזלו ועמדו ד' בסלע, נתן ד' בסלע,
דלא גרע מהדיוט דלא קני אלא במשיכה: התליע לו. ואפי' משך הגזבר ונתן מעות, אחריותם על
החנוני: אינו מקבל את מעותיו. כלומר אינם נחשבים מעותיו של חנוני ולא זכה בהם ואע"פ
שקבלם מן הגזבר: עד שיהיה המזבח מרצה. שיעלה לרצון על המזבח. הלכך אם החמיץ היין או
התליעה הסולת אחריותם על החנוני:

ביאורים והרחבות

25. טעם רבי אליעזר הוא מפסוק, שנאמר (ויקרא כב, יח) "לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר
יקריבו לה' לעולה" - כל מה שהם נודרים ומתנדבים מדברים הראויים ליקרב, אפילו יינות
שמנים וסלתות יהיה לעולה. יכול יקריב בדמיהן עולת העוף, או אם הקדיש עוף יקריבו
לעולה? ת"ל (שם שם, ט) "בבקר בכשבים ובעזים" - הא אינו מקריב בכל מה שהתנדב אלא
עולת בהמה בלבד.